

La Cobla "Sabadell" (1952-1980)

per Jaume Nonell i Juncosa

Fou per l'agost de 1952 quan la cobla "Molins" passà a denominar-se cobla "Sabadell" (veure "Quadern" n.º 50). Aleshores l'integraven els professors: Joaquim Rovira (flabiol), Narcís Colom i Francesc Gutsens (tibles), Salvador Illa i Ramon Carbonell (tenores), Iu Alavedra i Josep Auferil (trompetes), Joan Parera (trombó), Damià Lorente i Joan Pijoan (fiscorns) i Pere Tiana (contrabaix).

El canvi de nom no va afectar en res la bona marxa de la cobla. L'alt prestigi de que gaudia la formació sabadellenca quan es denominava "Molins", va continuar intacte. Les col·laboracions amb l'Esbart Verdaguer i la cobla "Barcelona" continuant essent freqüents. Participa, per exemple, el 8 de desembre de 1952, en el recital de dances i música per a cobla organitzat amb motiu del Vè Aniversari de l'"Anella Sardanista Almogàvers" al Palau de la Música, alternant amb la "Barcelona" i la "Principal de Badalona". Entre altres obres, va interpretar conjuntament amb la "Barcelona", les sardanes per a dues cobles i timbales "Primaverall" (Joaquim Serra) i "Narcisa" (J. Sancho Marraco) i totes tres cobles, les gloses "Pirinenques" (Francesc Pujol) i "La maledicció del Compte Arnau" dirigida pel propi autor, Eduard Toldrà. Són títols i noms que ens donen una mostra clara sobre la categoria de la cobla "Sabadell" en la dècada dels cinquanta.

L'any 1955 es produeixen els primers canvis significatius en la seva formació. Joaquim Rovira es casa i abandona definitivament la professió de músic. La seva plaça de flabiolaire és ocupada per Lluís Fargas, qui a l'ensems s'encarregà del piano a la formació d'orquestra. Així es cobriria millor aquest lloc, que amb anterioritat n'havia tingut cura Josep Molins, tot i que Fargas va haver d'aprendre a tocar el flabiol. La següent baixa esdevingué amb la marxa de Pijoan a Amèrica amb "Els Fatxendes". Parera passaria a segon fiscorn i Candi Bach entraria com a trombó i violí. La "Sabadell" reunia així, amb Bach i Parera, els possiblement millors dos violins de Sabadell d'aquells moments. També en aquest cas, el nou incorporat, Bach, va haver d'aprendre l'instrument que tocava a la cobla -trombó-.

Però dos anys més tard, el 1957, dos

altres canvis donarien una fesomia nova a la cobla. Salvador Illa, en una decisió sobtada, deixa la formació de la qual n'havia estat fundador. La cobla es va dirigir a Josep Coll, el gran instrumentista de tenora de la "Barcelona", per si tenia algun alumne per cobrir la vacant d'Illa. Coll va recomanar Joan Padró (1), de Manresa qui feia algun temps havia deixat la cobla "Farrès". En una carta datada el 10 de Març de 1957, Coll li deia a Padró "...reberà una carta de la cobla "Sabadell", abans "Molins", jo crec que és una bona oportunitat per si vol dedicar-se a la música, però caldrà que estudii força perquè aquí es toquen uns programes força difícils". En la mateixa data, Iu Alavedra representant de la cobla, escrivia a Padró sollicitant-li ingressar a la "Sabadell". En la postdata afegia: "Senyor Padró, si em dongués una contestació afirmativa, diumenge dia 17 podria actua amb nosaltres...". Així va succeir i el nou tenora debutava el dia 17 al matí a Castellar i a la tarda a la Pista Carol amb motiu de les festes del Xè Aniversari de "Sabadell Sardanista". Padró tenia aleshores 26 anys, treballava en una fàbrica i no li era possible l'assistència a la majoria d'assaigs setmanals. Si l'audició o concert era de molt compromís la cobla es reunia una estona abans, ja amb la presència del propi Padró, a fi de repassar les obres a interpretar.

L'altre canvi important d'aquell any 1957, fou la jubilació de Joan Parera. El seu lloc de fiscorn segon fou ocupat per Quirze Boleda, de Cerdanyola. Els 4 anys següents la "Sabadell" no sofriria cap variació. Aquest període marca el punt més àlgid de la seva trajectòria artística. A un solista de tenora jove, amb il·lusió i ganes de disfrutar tocant com era Padró, s'hi afegia el complement ideal, el tible "Ciset" Colom, un prodigi de força i facultats. En el rest

del darrera hi trobàvem el fiscorn Damià Lorente i Josep Auferil que havia passat a la plaça de primer trompeta. Si hi afegim a Pere Tiana, un contrabaix expert que "semblava un violoncel" (2) i la resta de companys, tots ells músics amb molt d'ofici, trobarem una cobla de gran volada. Segons el testimoni de varis dels seus components i davant d'una sardana o ballet tocats a vista, cas que es donava sovint, el músic solament s'havia de preocupar d'ell; ja sabia que els demés seguirien.

Els programes dels concerts que interpretava la "Sabadell", molts d'ells alternant amb la "Barcelona" i altres conjunts de primera fila, eren d'una gran envergadura musical, tant en sardanes com en música per a cobla: gloses, poemes simfònics, etc.

Podem destacar la seva participació el 23 de febrer de 1958, en el Festival-Homenatge a Joaquim Serra, mesos després del seu traspàs, el Concert Antològic de Música per a Cobla (7 desembre 1961) amb motiu del IV Aniversari de la Unió de Colles Sardanistes, el concert de Sant Jordi, amb les obres premiades en el concurs musical "Joaquim Serra" (1961),... i un llarg etcètera d'importantes actuacions. També va continuar acompanyant moltes actuacions de ballets, ara a més, amb l'Esbart Dansaire de Rubí. I a la plaça? Doncs, igualment la seva presència era garantia d'una bona vetllada per als dansaires, oferint sardanes per a tots els gustos. Igual es programava "Remembrança" de Joaquim Serra o qualsevol de les sardanes d'en Bou, que "Aquell rossinyol", una difícil obligada de tible de Ricard Viladesau, "Els saltirons de la Xica" obligada de trompeta amb variacions del propi solista Josep Auferil, o "Cristineta" (J. Font Sabaté) una sardana que posa a prova tots els elements d'una cobla.

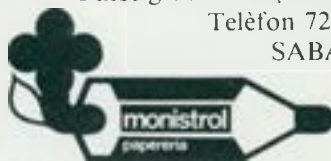
També cal remarcar la participació al XV Festival Folklòric Internacional, del 24 al 27 d'agost de 1957, a Amèlia els Banys i a l'Aplec de Paret Delgada a la Selva del Camp el 20 de maig de 1962, una de les màximes manifestacions catalanistes dels anys seixanta. I una anècdota: el dia que va morir Joaquim Serra, 20 de novembre de 1957, la cobla "Sabadell" es trobava al Palau de la Música amb l'Esbart Verdaguer. Després que la notícia fou comunicada

MONISTROL

Passeig de la Plaça Major, 6

Telèfon 725 49 25

SABADELL

als assistents, la cobla va interpretar "Cavalleresca", escoltada per un públic emocionat a peu dret.

L'any 1962 entren Eusebi Antonino i Salvador Martí (3), músics procedents d'orquestrades de ball, per rellevar Iu Alavedra i Pere Tiana, ambdós d'edat ja avançada. Antonino es feu càrrec de la representació.

Però la baixa que més va acusar la cobla, fou la de Joan Padró, qui la seva feina en una fàbrica i en haver-se de desplaçar des de Manresa, no li permetia complir regularment, es va acomiadar a principis de 1964. La plaça de primer tenora fou coberta primerament de forma provisional per dos o tres instrumentistes, fins que es contractà a Miquel Juliana procedent de la dissolta "Principal de Castellar", el qual entraria com a segon tenora i Carbonell passaria a primer. Aquest es va anar adaptant al nou lloc, però, malauradament moriria a finals de 1967. Padró col·laboraria en alguna posterior oportunitat amb la "Sabadell" com en el concert de Sant Esteve de l'any 1967 a Sabadell.

Contractar la "Sabadell" costava des d'unues 750 pessetes l'any 1957 (65 per a cada músic) fins a les 1.850 de l'any 1962. Igual que en l'etapa anterior, tots els músics tenien un altre ofici i la música solament era un complement. La formació d'orquestra es va anar abandonant progresivament.

Ja hem dit que els anys 50 i bona part dels seixanta marquen el màxim esplendor de la cobla "Sabadell" amb especial relleu del que en podríem denominar "etapa Padró". La davallada més profunda s'iniciaria a principis dels 70, una crisi, però, que anava relacionada amb la que començava a afectar la sardana, Les actuacions de compromís, concerts importants, els grans festivals de ballets també s'anaven esllanguint. Al costat d'això, les cobles, i aquest no era el cas solament de la "Sabadell", tenien dificultats per renovar llurs plantilles. "Els nous músics procedien habitualment d'antigues formacions de ball que també travessaven un gradual procés de desaparició. El problema s'aguditzava si l'element a substituir era un flabiol, tible, o tenora" (4). Per dir-ho més gràficament: a cada bugada es perdia un llençol.

La vacant de Carbonell era coberta (1968) amb el reingrés de Salvador Illa després d'onze anys d'haver deixat la cobla. En aquest període va estar en diverses agrupacions de Sabadell, Barcelona, Igualada i Manresa. També ingressa Jaume Calsina en el lloc de segon fiscorn substituint Quirze Boleda. L'any 1971 la cobla reb una altra forta sotre-

La "Sabadell" al Parc Güell, vers l'any 1959 o 1960. Darrera: Iu Alavedra, Josep Auferil, Candi Bach, Damià Lorente, Quirze Boleda i Pere Tiana. Davant: Lluís Fargas, Francesc Gutsens, Narcís Colom, Joan Padró i Ramon Carbonell. Era la millor època de la cobla.

gada, "Ciset" Colom, amb problemes a la vista, es veu obligat a deixar de tocar. Comptava aleshores 73 anys, però encara era un bon puntal. A l'Aplec de Sabadell de 1971 al bosc de Can Deu li havien estat programades les obligades "Els dos merlots" (2 tibles) i "Refila Pep" que ja no va poder tocar. El seu traspàs es produïa l'any 1977, deixant un imborrable record a la gran família sardanista. Ramon Burniols, de Terrassa, ocupà el seu lloc, però solament durant dos anys ja que moriria de repent. Joan Roca, ex-"Pral. de Castellar", fou el seu relleu, així com Antoni Bartrina s'ocupà del paper de trombó en jubilar-se Candi Bach. L'any 1973 trobem la següent formació: Lluís Fargas (flabiol), Joan Roca i Francesc Gutsens (tibles), Salvador Illa i Miquel Juliana (tenores), Josep Auferil i Eusebi Antonino (trompetes), Antoni Bartrina (trombó), Damià Lorente i Jaume Calsina (fiscorns), Salvador Martí (contrabaix).

D'aquí fins a 1980 els canvis són nombrosos (entre parèntesi, l'any d'incorporació de l'instrumentista en cada lloc) (5): Flabiol: Joan Plans (1977), Alfred Llorens (1979). Tible II: Isidre Corderas (1974), Francesc Gutsens (1980). Tible I: Isidre Corderas (1980). Tenora I: Miquel Juliana (1980). Tenora II: Josep Mas (1980). Trompeta II:

Josep Mercader (1977). Trompeta I: Eusebi Antonino (1977). Trombó: Julio Burgos (1979), Julià Estapé (1980). Fiscorn I: Josep Burgos (1978). Fiscorn II: no hi hagué cap variació, sempre fou J. Calsina. Contrabaix: Josep Auferil (1977), Julià Estapé (1979), Antoni Bartrina (1979).

Massa canvis en poc temps; alguns instrumentistes havien d'agafar un instrument que no era el seu, com el cas de Josep Auferil que va tocar el contrabaix. Solament el fet positiu de la incorporació d'un element jove després de molts anys, Alfred Llorens, un novell flabiolaire sabadellenc.

Els assaigs setmanals ja feia temps que no es celebraven i el nivell artístic de la cobla s'anava degradant de mica en mica fins a tocar fons el 1980 i primers mesos de 1981.

Tot feia sospitar que la històrica formació estava abocada indefugiblement a la seva mort. La manca de músics, una deficient gestió administrativa, un clima creixent de desencís, van transformar la cobla "Sabadell" en una caricatura de la gran cobla que havia estat. Sortosament a partir de 1981 va sofrir canvis profunds que la feren reeixir quasi miraculosament i que explicarem en el proper número de "Quadern".

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia - Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4
SABADELL.

(1) Joan Padró havia nascut a Manresa el 18 d'octubre de 1930. Havia estudiat la tenora amb Frances Giménez, Arcadi Margarit i Josep Coll. Actualment toca a la "Principal de Terrassa".

(2) Joan Padró, testimoni verbal.

(3) Martí era de Cerdanyola i oncle del compositor Eudard Martí i Teixidor.

(4) Jaume Nonell i Lluís Subirana: "La sardana i les cobles juvenils", Biblioteca Quadern n.º 11. 1986.

(5) Hi han casos que un mateix músic canviava d'instrument per necessitats de la cobla.